

Bezoekadres
Koetshuis "De Breul"
Driebergseweg 17
3708 JA Zeist

Postadres
Postbus 7
3970 AA Driebergen

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. Mevrouw Klijnsma, staatssecretaris
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Zeist, 5 september 2013

Betreft : Reactie op uitnodiging tot consultatie herziening ftk
Ons kenmerk : 13.068

Geachte mevrouw Klijnsma,

Met deze brief reageren we op de uitnodiging tot consultatie zoals beschreven in uw brief van 12 juli 2013 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal over het voorontwerp van wet herziening ftk.

Voor een goede overgang naar de nieuwe regelgeving willen we het volgende onder uw aandacht brengen.

Premiestabiliteit

In de Memorie van Toelichting bij het voorontwerp is op meerdere plaatsen de nadruk gelegd op de premiestabiliteit die uitgangspunt zou zijn. Bij de voorgestane regelgeving zou onze premie, naar dit moment (gegeven de rente-termijnstructuur), mogelijk met 50% omhoog moeten. Ons pensioenfonds heeft tot op heden nimmer de maximale fiscale grenzen opgezocht, waardoor er ook geen afgedwongen vrijval is door de beperking van het Witteveenkader. Een compensatie vanuit die hoek is dus niet aan de orde.

Wij vragen u daarom in de verdere uitwerking rekening te houden met de eigenheid van de verschillende fondsen, omdat het niveau van de premie alleen goed beoordeeld kan worden in de totale financiële opzet en risicoverdeling binnen het pensioenfonds. Dit vraagt om een meer holistische maatwerk benadering.

Forse premiestijgingen ondermijnen het draagvlak voor de pensioenregeling en daarmee de verplichtstelling (representativiteitseis). Hierdoor kunnen er nieuwe witte vlekken ontstaan.

Een te grote focus om de premie te berekenen op marktwaarde is ook een risico in tijden dat de rente stijgt. De premies kunnen dan dalen tot bedenkelijk lage niveaus. Als de rente vervolgens weer normaliseert, gaat de premie weer omhoog. Dit is dan slecht voor het draagvlak omdat de deelnemers dan weer gewend zijn geraakt aan lage premies. Dit geldt in andere sectoren ook voor ondernemingen.

Tot op heden heeft ons fonds de werkelijk betaalde premie altijd berekend met prudent verwacht rendement van 4%. Op marktwaardebasis hebben de deelnemers vanaf 1973 tot 2007 dus relatief veel premie betaald en vanaf 2007 relatief weinig. Dit past binnen de onderlinge solidariteit-spelregels. Hierbij moet bedacht worden dat op korte termijn het premiestuur zwak is. Een premiestijging van circa 30% levert maar 1 % dekkingsgraadpunt op. Daarnaast is ons werkelijke rekenkundig historische langetermijnrendement, van 1973 tot en met 2012, circa 8%. Kortom een (tijdelijke) niet kostendekkende premie doet tot op heden geen overmatig beroep op de onderlinge solidariteit.

De vraag is dan ook of een premiestijging van 50% of een vergelijkbare verlaging van het ouderdoms-, partner- en wezenpensioen wel gekenmerkt kan worden als “evenwichtig” naar alle stakeholders toe. Deze vraag is echter niet relevant voor het bestuur als de overheid dit dwingend voorschrijft en geen ruimte laat voor een brede beleidsafweging voor het pensioenfondsbestuur.

Premiestabiliteit is zeer gewenst in het kader van de budgettaire planning van beroepsgenoten, maar waarschijnlijk ook voor andere sectoren. Het draagt daarmee ook bij aan financiële stabiliteit.

Indien de premie niet meer berekend mag worden op verwacht rendement maar op marktwaarde, pleiten wij ervoor dat de jaarlijkse premiestijging of premiedaling door pensioenfondsen mogen worden afgetoet op bijvoorbeeld een bepaald vast percentage of anderhalf keer de prijsinflatie (t-1).

Daarnaast pleiten wij ook voor het mogen meenemen van de solvabiliteitsvrijval voor het berekenen van een stabiele premie op de langere termijn.

Te korte invoeringstermijn

Het huidige voorstel beoogt invoering per 1 januari 2015. Gecombineerd met andere recente regelgeving en wetsvoorstellen die implicaties hebben voor pensioenfondsen is de datum van 1 januari 2015 aan de korte kant met alle risico's van dien.

Bovendien moet het volgende in aanmerking worden genomen. De pensioenregeling zelf moet mogelijk ingrijpend worden aangepast omdat zowel het nominale als het reële contract in de huidige lage rente-omgeving een extreme premiestijging teweegbrengt (zie hiervoor). Het spreekt voor zich dat een ingrijpende wijziging van de pensioenregeling een goede en uitgebreide afstemming vergt met de deelnemers.

Samenvattend kan gesteld worden dat het gewijzigde FTK alle aspecten van pensioen (van beleggingen tot pensioenadministratie) raakt. Dit betekent dat de regeling vanaf de opzet (besluitvorming op strategisch niveau) tot en met de uitvoering (de inrichting voor de operationele activiteiten) opnieuw bezien moet worden. Hier komt nog bij dat essentiële lagere regelgeving nog niet bekend is.

Maatwerk

Zoals in het ontwerpvoorstel op verschillende plaatsen is vermeld, gaan beide aangepaste FTK-varianten uit van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. Ons fonds heeft een andere regeling, namelijk een vaste bedragen-regeling met een onvoorwaardelijke jaarlijkse indexatie van 3%. Dit wringt met name in FTK2 waar een uniforme afslag gehanteerd moet worden (van 2%) voor de voorwaardelijke indexatie. Ons fonds zou daardoor getroffen worden met deze 2% indexatie-afslag én een extra premie voor de onvoorwaardelijke indexatie. De toekomstige indexatie wordt dan twee keer in plaats van één keer gefinancierd. Een dergelijke stapeling van afslagen en premies is voor wat ons fonds beoogt (het volgen van de loonontwikkeling van ambtenaren) niet realistisch en een feitelijke blokkade om over te stappen naar een FTK2 regeling. Dat kan niet de bedoeling zijn van een FTK dat juist streeft naar een reëel kader.

Bent u met ons van mening dat in het geval van een vaste indexatie, die wordt gefinancierd uit de premie, een afslag van 2% niet opportuun is? Wij stellen voor dat het afslag percentage wordt verlaagd met het percentage van de vaste indexatie.

Discontovoet

De discontovoet voor de premieberekening is in het voorontwerp niet expliciet voorgeschreven. Kunnen we hieruit afleiden dat in een FTK2 de premie mag worden vastgesteld met een rentevoet die rekening houdt met een fondsspecifieke op- en afslag?

Separate consultatie beroepspensioenfonds

In het huidige consultatiedocument is nog geen rekening gehouden met de wettelijke aanpassingen die nodig zijn voor beroepspensioenfonds. Wij verzoeken u om deze ter zijner tijd wel ter consultatie voor te leggen. Dit om te voorkomen dat wij plotseling geconfronteerd worden met onaangename verrassingen.

Resumé

Resumerend pleiten wij voor het volgende.

1. Waarborgen voor premiestabiliteit en mogen rekenen met prudent rendement,
2. Een reëlere, langere invoeringstermijn,
3. De mogelijkheid van maatwerk (er is meer in Nederland dan de voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling) zoals geen vaste afslag van 2% als de 3%-indexatie reeds vanuit de premie wordt gefinancierd,
4. Een disconto-voet voor de premie die rekening houdt met fondsspecifieke op- en afslag,
5. Separate consultatie beroepspensioenfonds.

Wij hopen u hiermee van dienst te zijn geweest en zijn graag bereid onze kanttekeningen en vragen bij het voorontwerp nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Drs J.A.G. Steenvoorden
Directeur